

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานในการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
7. สรุปผลการวิจัย
8. อภิปรายผลการวิจัย
9. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2 เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษาและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน

1.3 เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขต อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

2. สมมติฐานในการวิจัย

2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัด จันทบุรี ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัด จันทบุรี จำนวน 110 คน จำแนกเป็น กำนัน 8 คน และผู้ใหญ่บ้าน 102 คน

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหวัด จันทบุรี โดยใช้สูตรการคำนวณของยามานะ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 87 คน แต่ในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยให้หัวหน้าครัวเรือนหมู่บ้านละ 5 คน เป็นผู้ตอบแบบสอบถามแทน กลุ่มตัวอย่างรวมเป็น 435 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามปลายเปิดและปลายปิด แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุและระดับการศึกษา และข้อมูลทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านประกอบด้วย ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านตามบทบาทหน้าที่ โดยแบ่งระดับของการปฏิบัติงานเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีการของลิเคอร์ท มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน รวม 30 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิดให้แสดงข้อเสนอแนะการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัด จันทบุรี จำนวน 3 ข้อ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูล และทำการประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้

6.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นเพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค

6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

6.2.1 การวิเคราะห์คุณสมบัติทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

6.2.2 การวัดระดับการปฏิบัติงานสถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งแตกต่างกันสถิติที่ใช้ ได้แก่ *t-test* เปรียบเทียบการปฏิบัติงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ ได้แก่ *F-test* (One-Way ANOVA)

2) การวิเคราะห์ความแตกต่างที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกรณีพบความแตกต่างจะทำการพิสูจน์ความแตกต่างรายคู่ โดยวิธี แอล เอส ดี

3) การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และการอภิปรายเชิงพรรณนา

7. สรุปผล

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า

7.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 435 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 91.00 และรองลงมาเป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 9.00 ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่ คือ ระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 53.00 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 18.40 อนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 11.60 และระดับ

ปริญญาตรีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 5.70 อาชีพส่วนใหญ่ คือ เกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 79.00 รองลงมา คือ รับราชการคิดเป็นร้อยละ 12.30 และค้าขายคิดเป็นร้อยละ 8.70

ข้อมูลทั่วไปของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 87 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นหมู่บ้านที่ผู้ใหญ่บ้านปกครองคิดเป็นร้อยละ 92.00 และรองลงมาเป็นหมู่บ้านที่กำนันปกครองคิดเป็นร้อยละ 8.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่ คือ ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่าคิดเป็นร้อยละ 62.10 รองลงมา คือ ระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 31.10 และอนุปริญญาตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 6.80 ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งส่วนใหญ่ คือ ต่ำกว่า 5 ปีคิดเป็นร้อยละ 41.40 รองลงมา คือ มากกว่า 10 ปีคิดเป็นร้อยละ 35.60 และ 5-10 ปีคิดเป็นร้อยละ 23.00

7.2 ผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด

ในการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา และด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ โดยรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า การปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา ด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ และด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ตามลำดับ

7.3 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด

ในการวิจัย พบว่า

7.3.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีตำแหน่งแตกต่างกันระหว่างกำนันกับผู้ใหญ่บ้าน มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่ามีความแตกต่างกันอีกหนึ่งด้าน คือ ด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ

7.3.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันระหว่าง ประถมศึกษา มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า และอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าแตกต่างกันด้านเดียว คือ ด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา

7.3.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันระหว่างต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปีและมากกว่า 10 ปี มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่โดยรวมไม่แตกต่างกัน

7.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของหัวหน้าครัวเรือนหมู่บ้านในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ดเกี่ยวกับการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจันทาร จังหวัดร้อยเอ็ด เห็นว่า

7.4.1 ความคิดเห็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย คือ

1) ในเรื่องการจัดเวรยาม กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรขอความร่วมมือจากตัวแทนชาวบ้านทุกครัวเรือน เพราะจะทำให้ชาวบ้านรู้จักการเผื่อระวังเหตุร้ายไปด้วย ที่ปฏิบัติอยู่ส่วนใหญ่ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการหมู่บ้านและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเท่านั้น

2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเรียกประชุมราษฎรอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง เพราะที่ปฏิบัติอยู่มีการประชุมกันเพียงเดือนละครั้งเท่านั้น ทำให้ราษฎรไม่สามารถเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านต่อที่ประชุมได้ทันทั่วถึง

7.4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับความอาญา คือ

1) กรณีมีข้อพิพาทเกิดขึ้นในท้องที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรสืบเสาะถึงข้อเท็จจริงของปัญหาแล้วหาทางไกล่เกลี่ยให้ราษฎรเกิดความปรองดอง เพราะบางเรื่องกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าถึงปัญหาล่าช้าทำให้ราษฎรฟ้องร้องกันเอง เป็นคดีความขึ้นโรงขึ้นศาลเสียเงินและเสียเวลาในการทำมาหากิน

2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจในการทลายแหล่งซ่องสุมการพนันและยาเสพติดให้หมดไปจากท้องที่ปกครองของตน

7.4.3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ คือ

1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเข้าไปช่วยเหลือราษฎรให้ทันทั่วถึงทั้งในยามเกิดภัยพิบัติขึ้นในท้องที่ปกครองของตนทั้งเหตุอุทกภัย อัคคีภัย และวาตภัย

2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรมีการประสานงานและทำงานร่วมกันกับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านและอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนให้มากกว่าที่เป็นอยู่

8. อภิปรายผล

จากการวิจัย การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. สมมติฐานที่ 1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครองและรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญาและด้านอำนาจหน้าที่อื่น ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

- 1.1 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีกฎหมายและระเบียบให้ถือปฏิบัติตามกรอบของอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน จึงสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านได้มีการจัดเวทีชาวบ้านเพื่อให้ราษฎรในท้องที่ปกครองได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนร่วมกัน
- 1.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารราชการส่วนภูมิภาค จึงเป็นผู้ประสานงานระหว่างส่วนราชการกับประชาชนในแต่ละท้องที่ได้เป็นอย่างดี
- 1.4 สภาพการณ์ในปัจจุบันมีการแข่งขันทางการเมืองสูง การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นไปอย่างรวดเร็ว ผู้ใหญ่บ้านเป็นตำแหน่งที่ต้องลงแข่งขันให้ราษฎรเป็นผู้เลือก และในส่วนของกำนันที่จะต้องให้ผู้ใหญ่บ้านแต่ละตำบลเลือกกันเองผู้ที่มีความรู้ความสามารถเท่านั้นจึงจะมาทำหน้าที่นี้ได้

จากเหตุการณ์ดังกล่าวน่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ พรเพ็ญ กาญจนมณี (2541 : 95-99) ได้ศึกษาบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมและด้านพัฒนาอยู่ในระดับมาก ชุมพล ทองเยี่ยม (2548 : 94-97) ได้ศึกษาบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านภายใต้นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ศึกษากรณี อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากและมีความรู้ความ

เข้าใจในระเบียบข้อกฎหมายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประเทือง
 คลประสิทธิ์ (2534 : 84-87) ได้ศึกษาการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านบ้านด่าน ตำบลเสาชงชัย
 อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ในการปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการเมือง การปกครอง
 กลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 93.50 เห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ในด้านการเมือง การปกครองให้
 ราษฎรในหมู่บ้านมีความเป็นอยู่สงบเรียบร้อยตามหน้าที่ การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านเศรษฐกิจ
 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 89.88 เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ดูแลเอาใจใส่สภาพเศรษฐกิจของ
 ชุมชนเป็นอย่างดี ทำให้สภาพทางเศรษฐกิจของราษฎรมั่นคง มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
 การปฏิบัติหน้าที่ด้านสังคม กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 88.43 เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติหน้าที่ใน
 การดูแลความเคลื่อนไหวเหตุการณ์ต่าง ๆ และแก้ไขปัญหา ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้านตลอดจน
 ชี้แนะราษฎรให้รู้จักช่วยเหลือสาธารณะประโยชน์ การปฏิบัติหน้าที่ทางด้านวัฒนธรรม
 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 83.69 เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านได้สนใจและเอาใจใส่ในกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้าน
 วัฒนธรรมประเพณี รวมทั้งปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ราษฎร

แต่ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ นาคิน ปทุมชาติพัฒน์ (2548 : 63-65) ได้ศึกษา
 การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า
 การดำเนินงานตามบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม ทั้ง
 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการปกครองและการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนา
 เศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้านการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และด้านการ
 บริการ โดยรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกในรายด้าน พบว่าทุกด้าน
 มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริการ
 รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคม ด้านการปกครองและการรักษา
 ความสงบเรียบร้อยและด้านการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน สถาบันดำรงราชานุภาพ
 (2552 : 27-31) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยร่วมกับสำนักบริหารการปกครองท้องถิ่น
 กรมการปกครองได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่เหมาะสมในอนาคต
 ได้ชี้ให้เห็นว่าบทบาทกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะ
 ปกครองท้องถิ่น พระพุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2552 และตาม
 กฎหมายอื่น ๆ ซึ่งพบว่าบทบาทที่เป็นอยู่ตามกฎหมายที่กำหนด ผู้ใหญ่บ้านปฏิบัติจริงหรือ
 สามารถปฏิบัติได้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกด้านและได้เสนอบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่
 ควรจะเป็นในอนาคต โดยให้ความสำคัญตามลำดับ คือ บทบาทด้านการปกครองและรักษา
 ความสงบเรียบร้อย บทบาทด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม บทบาทด้าน
 การทะเบียนต่าง ๆ บทบาทด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและบทบาทด้านอื่น ๆ

2. สมมติฐานที่ 2 กำหนด ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่ง ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน มีการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ผลการวิจัยพบว่า

2.1 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

2.1.1) อำนาจหน้าที่ของกำนันตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องถิ่น นอกจากจะมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับผู้ใหญ่บ้าน โดยการทำหน้าที่ปกครองหมู่บ้านของตนแล้ว ยังมีส่วนเพิ่มเติมที่จะต้องรับผิดชอบหมู่บ้านอีกทั้งหมดในเขตตำบล

2.2.2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านบางคนเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่บางคนไม่ได้เป็นจึงทำให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเข้าถึงปัญหาความเดือดร้อนความต้องการของราษฎรได้ต่างกัน

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ชูเกียรติ มุทธากาญจน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตจังหวัดมุกดาหาร พบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านตามตำบล หมู่บ้านต่าง ๆ ในตำแหน่งเดียวกันมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเท่ากันแต่มีอำนาจแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปัจจัยภายในที่สำคัญของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ บุคลิกภาพที่นำเชื่อถือเอาจริงเอาจังในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นผู้มีความชำนาญงานมากกว่าผู้อื่น ส่วนปัจจัยภายนอกของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ได้แก่ การมีญาติพี่น้องมากและบุคลิกภาพของตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเอง ยุติศักดิ์ เอกอัคร (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผู้นำทางการเมืองระดับท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเกี่ยวกับบทบาทและอำนาจทางการเมืองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานีในช่วงปี พุทธศักราช 2521-2522 พบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีการดำรงตำแหน่งต่างกันระหว่างกำนันกับผู้ใหญ่บ้านมีบทบาททางการเมืองแตกต่างกัน และฐานะทางเศรษฐกิจของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีส่วนช่วยสร้างคะแนน ความนิยม และเพิ่มพูนอำนาจทางการเมือง

แต่ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับ พรเพ็ญ กาญจน์มณี (2541 : บทคัดย่อ) ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่ตำแหน่งต่างกันมีบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่เป็นคณะกรรมการจัดทำแผนชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับ
 กำนันผู้ใหญ่บ้านที่ไม่ได้เป็นคณะกรรมการจัดทำแผนชุมชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมี
 บทบาทการพัฒนาท้องถิ่น ไม่แตกต่างกัน ชุมพล ทองเข้ม (2548 : บทคัดย่อ) ผลการศึกษา
 พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีการดำรงตำแหน่งต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาท
 หน้าที่โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอ
 จังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ที่จบการศึกษาภาคบังคับทุกคนและ
 ทางอำเภอมีการประชุมชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงานทุกเดือนจึงสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ

2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับนับถือและม
 ความใกล้ชิดกับราษฎร ในตำบลและหมู่บ้าน จึงสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้
 อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุการณ์ดังกล่าวน่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่
 ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีการ
 ปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ พรเพ็ญ กาญจน์มณี (2541 : 95-99)
 ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีระดับการศึกษาต่างกัน มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น
 ไม่แตกต่างกัน นาคนิ ปทุมชาติพัฒน์ (2548 : 63-65) พบว่า คณะกรรมการหมู่บ้านที่มีระดับ
 การศึกษาแตกต่างกัน ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า ระดับ
 มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า และระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป มีความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานตามบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภวาปีปทุม จังหวัด
 มหาสารคาม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

8.2.3 การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขต
 อำเภอ จังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันมีการปฏิบัติงาน
 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

1) กำนัน ผู้ใหญ่ที่รับตำแหน่งใหม่ได้รับการฝึกอบรมจากนายอำเภอ
 และหัวหน้าส่วนราชการอำเภอในพิธีมอบใบตราตั้ง จึงนำความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมมาเป็น
 แนวทางในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีข้อกฎหมายและระเบียบรองรับการปฏิบัติ ตามกรอบของอำนาจหน้าที่อย่างชัดเจน จึงสามารถปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุการณ์ดังกล่าวน่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตอำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันมีการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับสมาน รัตนสุทธิ (2535 : 76-79) ได้ศึกษา ระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน : ศึกษากรณีอำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย พบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน ประสบ ปัญหาการปฏิบัติงานแต่ละด้านในระดับที่ไม่แตกต่างกัน พรเพ็ญ กาญจนมณี (2541 : 95-99) ผลการศึกษาพบว่ากำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีประสบการณ์ต่างกันมีบทบาทการพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน ชุมพล ทองแถม (2548 : 94-97) ผลการศึกษาพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านที่มีวาระ ในการดำรงตำแหน่งและระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งต่างกันมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่โดยรวมไม่แตกต่างกัน

10. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขต อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

10.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

10.1.1 ควรส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทำการติดตามและประเมินผล การดำเนินงาน ในท้องที่ปกครองของตน

10.1.2 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเพิ่มบทบาทด้านการสำรวจปัญหา ความต้องการในการประกอบอาชีพของราษฎร ตลอดจนพัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่ราษฎร

10.1.3 กำนัน ผู้ใหญ่บ้านควรเป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดย ไม่จำเป็นต้องรอให้ราษฎรร้องขอหรือร้องทุกข์ในปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น

10.1.4 ควรมีการกำหนดลักษณะงานอย่างชัดเจนระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

10.1.5 ควรส่งเสริมให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้านมีการศึกษาในระดับอนุปริญญาหรือ เทียบเท่าขึ้นไปทุกคน

10.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

10.2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในแต่ละอำเภอว่าส่วนใหญ่มีปัญหาใดบ้างที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน

10.2.2 ควรมีการวิจัยการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตามความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY